

До чинників опосередкованого впливу відносять: міжнародні події, науково-технічний прогрес, політичні та соціально-культурні фактори, стан економіки.

УДК 65.018:656.615

ЯКІСТЬ ТРАНСПОРТНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПОРТІВ ТА НАПРЯМКИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Вінніков В.В., д.е.н., професор (ОНМА)

Якість продукції поступово стає одним з вирішальних факторів розвитку економіки, а економічна ефективність виробництва все більше залежить не тільки від якості засобів виробництва та їх технічної досконалості, але і від безперервності і безперебійності функціонування організаційних та керуючих систем, якісних технологічних рішень. Якою високою не була б якість продукції промисловості та сільського господарства, вона не може бути ефективно реалізована споживачем до того часу, поки не буде доставлена до місця призначення у визначені терміни без втрат товарних якостей. Таким чином, до якості продукції, виробленої промисловістю та сільським господарством, додається якість процесу транспортування (транспортної продукції).

На думку експертів Європейської асоціації логістики, критеріальними показниками якості роботи транспортних компаній протягом останніх десятиліть залишаються: надійність, вартість, час, гнучкість, кваліфікація персоналу, а останнім часом, особливо у зв'язку з розвитком супутникових навігаційних систем, інформативність.

До комплексних показників якості продукції судноплавних компаній відносять швидкість доставки і збереження вантажів, а до інтегральних - собівартість, а також прибуток, чисту валютну виручку, віднесені до тоннажо-добі флоту в експлуатації.

При оцінці якості роботи і конкурентоспроможності портів до комплексних показників відносять інтенсивність вантажних робіт і комплексного обслуговування флоту, збереженість вантажів у процесі вантажних робіт та зберігання, а до інтегральних показників - собівартість перевалки 1 т вантажу, прибуток.

Одним з найважливіших показників якості роботи транспорту є швидкість доставки вантажів. Затримка товарної маси в сфері обігу і на транспорті призводить до зниження темпів і масштабів виробництва в усіх галузях економіки. Термін доставки вантажу визначається тривалістю перебування вантажу на транспорті, що включає

тривалість операцій прямування, обслуговування в портах, очікування підходу судів або транспортних засобів суміжних видів транспорту, а також накопичення вантажів в пунктах відправлення або перевалки.

Збереження вантажу в процесі транспортування повинна забезпечуватися з моменту його приймання до перевезення від відправника до моменту здачі одержувачу. Процес перевезення вантажів будь-яким видом транспорту перебуває під постійним впливом зовнішнього середовища і умов перевезення.

У водно-транспортній системі порти є одним з основних, системоутворюючих елементів. Основною функцією портів є задоволення потреб в навантаженні-вивантаженні (перевалці) вантажів та посадці-висадці пасажирів, обслуговуванні транспортних засобів.

Аналіз фактичних даних свідчить про те, що стоянки вантажних суден у портах складають близько 50% експлуатаційного часу, а в деяких випадках навіть більше. Кількісною оцінкою цього процесу є валова тривалість обслуговування судна в порту, яка поряд з такими показниками, як вартість, збереженість вантажів, інформативність, є одним з найважливіших факторів конкурентоспроможності порту. Обслуговування суден торгового флоту в портах складається з вантажної обробки - завантаження / розвантаження як основного виду портового обслуговування, а також інших операцій, які прийнято в сукупності називати операціями комплексного обслуговування флоту.

Скорочення валового часу стоянки суден в портах повинно здійснюватися в основному за рахунок такої організації обслуговування суден, при якій забезпечується максимальне сумісності операцій комплексного обслуговування флоту між собою, але насамперед з операціями вантажної обробки.

Одним з заходів збільшення якості транспортної продукції портів є перехід від транспортних функцій порту до логістичних. Це означає, що він змінює характер свого функціонального призначення. Його цілями стають основні цілі логістики (оптимальне використання пропускної здатності, висока гнучкість у виробничій діяльності, швидка реакція на вимоги клієнтів, готовність до надання послуг, надійність в наданні послуг, короткі строки виконання послуг, скорочення витрат, безперервне інформаційне обслуговування клієнтури, врахування потреб і запитів клієнтури). Реалізація цих цілей підвищує конкурентоспроможність порту, при цьому змінюється його інфраструктура (формується транспортно-логістичні центри на території порту, навколо створюється припортова промислово-логістична зона).